

Starp-projektu sadarbības grupas sanāksme ūdeņu jomas pētniecībā

2026.gada 11. februāris

Norises vieta: viesnīca "Mercure Riga Centre", zāle "Eliza", Elizabetes 101, Rīga

KOPSAVILKUMS

Sanāksmes mērķi:

- Dalīties ar dažādu projektu aktualitātēm ūdeņu pētniecības un pārvaldības jomā
- Identificēt sadarbības iespējas, izaicinājumus un prioritātes
- Veidot starp-projektu sadarbības grupu, lai sekmētu informācijas apriti un iegūto zināšanu pielietošanu ūdeņu un zemes politikā un pārvaldībā

Sanāksmes dalībnieki iepazīstināja ar aktualitātēm šādos ar ūdeņu pētniecību saistītos projektos:

- [CREATE](#): "Ūdeņu ekosistēmu pakalpojumu novērtēšana un integrētā modelēšana: zinātniski pamatotu dabā-balstītu risinājumu izstrāde eitrofikācijas mazināšanai", *Anita Zariņa, Latvijas Universitāte*
- [NATALIE](#), "Dabā balstītu risinājumu popularizēšana un ieviešana klimatnoturības veicināšanai Eiropas biogeogrāfiskajos reģionos", *Ingrīda Brēmere, Baltijas Vides Forums*
- [LIFE IS SALACA](#), "Ūdens struktūrdirektīvas un Biotopu direktīvas harmonizācija un integrēta apsaimniekošanas pasākumu īstenošana saldūdeņu kvalitātes uzlabošanai Salacas daļbaseinā", *Lauma Vizule-Kahovska, Dabas aizsardzības pārvalde*
- [LIFE GOODWATER IP](#), "Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai", *Linda Fībiga, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*
- [LIFE RiverFlow](#): "Latvijas ūdens ekosistēmu atjaunošana - hidroloģiskās un morfoloģiskās ietekmes mazināšanas risinājumi", *Linda Fībiga, Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs*
- [ENGAGE](#): "Barības vielu apsaimniekošana Eiropā – ieteicamās pieejas barības vielu eksporta samazinājumam", *Elina Dāce, Baltic Studies Centre*
- [Water Cultures](#): "Ūdeņu kultūras: transformatīva pieeja ilgtspējīgām cilvēka-ūdeņu attiecībām", *Anita Zariņa, Latvijas Universitāte*

Diskusija

Tēmas, kur būtu nepieciešama sadarbība:

- Ūdeņi kalpo kā substance, kas caurvij visas sfēras, tādēļ nepieciešama integrēta pieeja ūdeņu tēmas iekļaušanai dažādu nozaru politikā. Piemēram, “Meža un saistīto nozaru attīstības pamatnostādņu 2026.-2050. gadam” projekts liecina, ka jautājumi, kas saistīti ar ietekmi uz ūdens resursu pārvaldību, kā arī mežu ekosistēmu ietekmi uz ūdens apriti un kvalitāti, tajā nav pietiekami ņemti vērā un dokumenta izstrādē nav notikušas konsultācijas ar nozares ekspertiem. LU sagatavoja ieteikumus, kā akcentēt ūdens aspektus mežsaimniecības politikā. Sanāksmes dalībnieki norādīja, ka šis dokuments kopumā nav izstrādāts pietiekamā kvalitātē. Dalībnieki arī atzina, ka starp-projektu sadarbība un informācijas apmaiņa var sekmēt integratīvu pieeju dažādu vides aspektu iekļaušanai politikā, bet papildus ir nepieciešams stiprināt sadarbību un informācijas apmaiņu starp Ministrijām un citām institūcijām.
- Tika ierosinātas vairākas sadarbības jomas un tēmas, kur būtu nepieciešama pieredzes apmaiņa, un kuras varētu tikt aplūkotas nākamajās kopīgajās sanāksmēs:
 - Dabā balstītie risinājumi un to ietekmes vai mijiedarbības/konflikti (jeb ‘*trade-offs*’) ar dažādiem vides aspektiem vai zemes/ūdeņu lietojuma veidiem;
 - Modelēšana upju baseinu griezumā, iekļaujot sociālo komponenti, kā arī plašāk – par modelēšanas izmantošanas iespējām, priekšrocībām un trūkumiem starp metodēm;
 - Mijiedarbība un komunikācija ar sabiedrību un politikas veidotājiem;
 - Daudzsugu pieeja ūdeņu jautājumos;
 - Ūdens aprite cikls, ietverot “zaļos ūdeņus” – ūdens dzīvajā biomasā un “brūnos” – augsnē un nedzīvajā biomasā;
 - Pretrunu apzināšana attiecībā uz dažādiem jēdzieniem, to izpratni, paradigmām, kā arī vienotas terminoloģijas veidošana.

Iespējamie sadarbības veidi un formāti:

- Jau eksistējošs, institucionāls sadarbības formāts ir Upju baseinu konsultatīvās padomes, kas paredzēts dažādu ieinteresēto pušu iesaistei. Tomēr pašlaik tas funkcionē samērā vāji un būtu aktivizējams.
- Varētu tikt veidota sadarbības kopiena ūdeņu jomā, kuras uzturēšanu varētu nodrošināt iesaistīto projektu finansējums, jo praktiski visos projektos ir paredzēts finansējums rezultātu popularizēšanai un tīklošanās pasākumiem. Sadarbības kopiena būtu elastīgāks, neformālāks formāts, salīdzinot ar Upju baseinu konsultatīvajām padomēm.
- Tika ierosināts, ka atbildību par kopējo pasākumu rīkošanu varētu uzņemties sadarbības kopienā iesaistītie projekti rotējošā kārtībā. Sanāksmes varētu tikt organizētas reizi pusgadā, izvēloties konkrētu tematisko fokusu. Tēmu loks ir atvērts un pielāgojams pēc vajadzības.
- Zemgales Plānošanas reģiona pārstāvji piedāvā organizēt neformālu izglītojošu pasākumu ar laivošanu, sākot braucienu pie Bauskas pils.

- Sadarbības kopiena varētu arī sagatavot politikas veidotājiem paredzētus politikas rezumējumus (*Policy briefs*) vai cita veida kompakta, viegli uztverama formāta materiālus, kas vienkopus informētu par svarīgajiem ūdeņu projektu rezultātiem. Svarīgi, lai fokuss būtu uz nacionālo līmeni, jo parasti politikas rezumējumi fokusējas uz plašāku Eiropas līmeni, kas apgrūtināta to praktisko pielietojumu.
- Projekti varētu arī sadarboties sabiedrības iesaistes pasākumu rīkošanā, lai potenciālos dalībniekus nepārslogotu ar pārāk daudziem pasākumiem.

Prioritātes nākamajām sanāksmēm:

- Tehniskais seminārs par modelēšanu
- Diskusija par terminoloģiju
- Diskusija par DBR un to ietekmju mijiedarbībām (*'trade-offs'*) - piemēram par mitrājiem, šķēršļiem un zivju migrāciju.

Nākamo sanāksmi plānots rīkot pēc pusgada - orientējoši 2026. gada oktobrī. Sanāksmes organizēšanu uzņemās NATALIE projekts. Tēma varētu būt dabā balstīties risinājumi.

Kopsavilkumu sagatavoja: A. Ruskule un A. Reķe, Latvijas Universitāte